

DE VROUW EN DE DRAAK

Boek Openbaring - Dr. H. Bavinck

Openbaring 12

De vrouw en de draak

- 1 EN er werd een groot teken gezien in den hemel, namelijk een vrouw, bekleed met de zon, en de maan was onder haar voeten, en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren;
- 2 En zij was zwanger, en riep, barensood hebbende, en zijnde in pijn om te baren.
- 3 En er werd een ander teken gezien in den hemel; en zie, er was een grote rode draak, hebbende zeven hoofden en tien hoornen, en op zijn hoofden zeven koninklijke hoeden.
- 4 En zijn staart trok het derde deel der sterren des hemels, en wierp die op de aarde. En de draak stond voor de vrouw die baren zou, opdat hij haar Kind zou verslinden, wanneer zij Het zou gebaard hebben.
- 5 En zij baarde een mannelijken Zoon, Die al de heidenen zou hoeden met een ijzeren roede; en haar Kind werd weggerukt tot God en Zijn troon.
- 6 En de vrouw vluchtte in de woestijn, alwaar zij een plaats had, haar van God bereid, opdat zij haar aldaar zouden voeden duizend tweehonderd zestig dagen.

Vrouw

Kanttekening: zo verstaat het merendeel der uitleggers door deze vrouw **de gemeente van Christus**, die naar het voorbeeld van Christus, haar Hoofd en Bruidegom, deze dingen zijn overkomen.

In het midden gelaten wie die vrouw is, één ding is aanstonds duidelijk, en dat is dat zij een mens is. Dus een mens, zoals wij. In aanmerking nemende, dat we hier te maken hebben met beeldspraak, met symbolische taal, waarin diepe gedachten gezegd worden, kan toch niets afgedaan worden van dit éne feit, **dat hier die mens getekend wordt als het hart van het heelal. Daar is alles op betrokken, daarop is alles gericht.**

Die ontelbare hemellichamen, die eenzaam dwarrelen door de afgronden van de wereldruimte, die hun machtige lichtbundels uitzenden naar alle kanten van het heelal, ze **liggen als een kroon om het hoofd van die vrouw**. Ze zijn alleen maar sieraad, **ze hebben alleen maar zin omdat die mens er is, ze bestaan omdat hij bestaat.**

Zon

Kanttekening: Hierdoor wordt het **ware geloof op Christus**, de Zon der gerechtigheid, betekend; waarmede de gemeente van Christus is bekleed, versierd en verlicht.

En die zon, die zichzelf opteert in hartstochtelijk verlangen om licht van zich te doen uitstralen, door wier licht de knoppen zwellen, de bloemen zich openen, de woudreuzen groeien, de wolken zich samenpakken boven de zeeën, het dier ademt, de mens leeft, die zon **is niet anders dan het kleed van de vrouw**.

Ze is de omhulling van de mens. Ze is "bekleed met de zon".

Ook zij vindt haar zin, haar bedoeling in de mens, ook zij is er omdat die mens er is.

Samenhang tussen wat ons als gescheiden toeschijnt

Als dát waar is, dat ook de zon haar bedoeling in de mens is, en Johannes zegt het zonder enige aarzeling, dan zijn metterdaad **alle dingen anders dan ze lijken. Dan zijn er verbindingslijnen in het heelal**, die wij niet zien, die onze wetenschap met geen mogelijkheid benaderen kan.

Dan hangen alle verschijnselen in het heelal met elkander samen op een wijze, die ons denken te enen male ontgaat, **dan is de mens iets anders dan een wormpje dat rondkruipt op een planeet van belachelijke nietigheid**, en dan is het heelal iets anders dan oeverloze onmetelijkheid. **Dan bestaat er tussen die kleine mens en de verre hemellichamen, de sterrenstelsels van onbegrensde wijidheid en grootsheid, een zó innig verband, dat wij er ons geen denkbeeld van vormen kunnen.**

Johannes spreekt hier niet natuurwetenschappelijk, hij bedoelt het in een volstrekt andere zin, omdat hij de wereldwerkelijkheid van God uit beziet. En wij kunnen over dit wonderbaar verband dus ook alleen

theologisch spreken. Dat brengt mee, dat wij dus in andere termen moeten gaan spreken, niet meer in lichtjaren en sterrenstelsels, maar in termen van geloof en kinderlijk aanvaarden.

Johannes ziet wel terdege een samenhang tussen wat ons als gescheiden toeschijnt, hij ziet een samenhang die verankerd is in God. Diezelfde God, die "Koning der eeuwen" die dit ondoorgrondelijk heelal geschapen heeft, die al die wentelende gangen der sterren bestuurt, **diezelfde God staat tot de mens in een zeer bijzondere betrekking, en het is deze betrekking die de mens zulk een uitzonderlijke plaats geeft in het oneindig bouwwerk van Gods schepping.**

Wie is die vrouw?

Kanttekening: Door deze vrouw verstaan enigen de maagd Maria, die Christus heeft gebaard, en met Christus in Egypte is gevlucht; welken Christus de satan tot den dood toe heeft vervolgd, Die daarna is opgenomen ten hemel, en aldaar is gezeten ter rechterhand Gods Zijns Vaders, en met een ijzeren roede de volken regeert. Doch alzo dit nu al geschied was, eer aan Johannes deze openbaring is gedaan; en hier eigenlijk van dingen die nog toekomstige waren, wordt geprofeteerd, gelijk Openb. 1:1; 4:1 is betuigd en Openb. 22:6 verhaald wordt; en vele dingen hier op de maagd Maria niet wel kunnen geduid worden, zo verstaat het merendeel der uitleggers door deze vrouw de gemeente van Christus, die naar het voorbeeld van Christus, haar Hoofd en Bruidegom, deze dingen zijn overkomen, die hier onder deze gelijkenis verstaan worden, gelijk in het vervolg zal blijken.

Het meest wezenlijke wat van deze vrouw gezegd wordt, is dat zij een Kind, een "mannelijk wezen" ter wereld brengt. Zij is dus Moeder en dat is het meest wezenlijke in haar.

Het komt niet eens zozeer op haar zelf aan als wel op dat Kind, dat uit haar geboren wordt.

Een mannelijken Zoon, niemand anders dan Jezus Christus.

Die vrouw is dus de moeder van Jezus Christus.

Nu blijkt al aanstonds, dat er van die vrouw betrekkelijk weinig gezegd wordt, en wat er straks van haar gezegd zal worden, is eigenlijk in het geheel niet zo verheven. Ze was zwanger en riep, barensnood hebbende en was in pijn om te baren, en straks vlucht ze naar de woestijn. **Dat klinkt wel enigszins in tegenspraak met de onbeschrijflijke heerlijkheid, die zopas aan haar was toegekend.** Al is ze dan "bekleed met de zon" en al staan haar voeten dan op de maan en draagt ze een kroon van sterren, ze is toch een armelijke gestalte, een opgejaagde, een smart dragende, een vluchtende, een elke dag door talrijke gevaren bedreigde.

Maar anderzijds zijn er talrijke trekken in die ver boven deze vervolging door Herodes en de vlucht naar Egypte uitwijzen, zodat het ongetwijfeld veel juister is, hier te denken aan werkelijkheden van een veel meer blijvend karakter. Die vrouw, de gemeente Gods, is door alle eeuwen heen in gevaar, ze wordt altijd bedreigd, ze is altijd vluchtende.

Die vrouw is dus de gemeente Gods, het volk Gods.

Dat maakt ook ineens duidelijk, waarom zij geschilderd wordt als bekleed met de zon en met een kroon van sterren. **Dat kan namelijk van haar alleen gezegd worden omdat zij de moeder is van Jezus Christus. Het is alles niet zozeer op haar van toepassing als wel op Hem, en van haar geldt het alleen omdat zij Zijn eigendom is, omdat zij door Hem behouden en gedragen wordt.**

Met andere woorden: het is de Christus die in het hart van het heelal staat

Om Zijn hoofd zijn de sterren geweven als een kroon, en Hij is het die bekleed is met de zon.

Als Hij geboren wordt, dan wijst een ster de plaats aan van Zijn kribbe, en als Hij aan het kruis hangt, dan bedekt zich de zon, dan houdt het heelal de adem in. Als Hij sterft, dan scheuren de rotsen en dan beeft de aarde. Ja, waarlijk, Hij is het middelpunt van de wereld, waar alles zich omheen groepeerd.

Die mens is dus niet maar een willekeurig mens, maar met hem wordt bedoeld de grote, de waarachtige Mens, Jezus Christus, de Zoon des mensen.

Nog niet

De schrijver van de brief aan de Hebreëën heeft het geheim daarvan zeer wezenlijk beseft. Hij haalt ergens aan de woorden van Psalm 8, het loflied op de mens: "Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, en de zoon des mensen, dat Gij hem bezoekt? En hebt hem een weinig minder gemaakt dan de engelen, en hebt hem

met eer en heerlijkheid gekroond? Gij doet hem heersen over de werken Uwer handen; Gij hebt alles onder zijn voeten gezet”.

En dan vervolgt hij: “Doch nu zien wij **nog niet** dat Hem alle dingen onderworpen zijn”.

Kanttekening: Met deze woorden bewijst de apostel dat deze plaats eerst en voornamelijk van Christus moet verstaan worden, alzo in geen ander mens ter wereld dit tot nog toe in alles is vervuld.

Daarmee valt tevens een scherp licht op wat hier geschreven wordt over de vrouw. **Zij is het, die met al die heerlijkheid gekroond wordt.** Ja, maar dat is alleen omdat zij moeder is, de moeder van Hem.

Van haar geldt in deze wereld, dat wij thans **nog niet** zien dat haar alle dingen onderworpen zijn. Zij leeft nog in de periode van het "nog-niet". **Zij is nog niet wat zij eigenlijk is.** Zij draagt nog niet het kleed, dat ze eigenlijk dragen mag. **Het geheim van de Kerk is het grote "nog-niet"**, het is dat ondoorgrondelijke dat ze nog niet zijn kan wat ze al sinds lang is, door Jezus Christus.

De vrouw staat daar nog als een bedreigde, als een uitgeworpene, als een opgejaagde, als een bevende gestalte midden in de wereldgeschiedenis, en toch is ze de vrouw, bekleed met de zon, toch ligt het heelal eerbiedig om haar geschaard.

Johannes ziet hier niet iets vreemds, iets onbegrijpelijks, iets dat er nog niet is, maar hij heeft door God deze genade ontvangen, dat hij even mocht heenzien door de uiterlijke gestalte der dingen, en dat hij de diepste werkelijkheid mocht peilen. **Hij heeft geschouwd de dingen die in de meest volstreckte zin waarheid zijn. Door de maskerade van de aardse verblinding heeft hij mogen doorstoten tot de laatste gronden.** Dat is het wat hem geschonken is en wat hem overweldigd heeft.

De dingen in deze wereld zijn niet wat ze eigenlijk, in diepste wezen zijn. Alles in deze wereld is vermomd, gemaskerd, omhuld, alles is anders dan het is.

Wanneer Johannes de voortgang van het grote gebeuren gaat schilderen, dan is het vanuit deze gedachte, dat eindelijk de dingen worden wat ze zijn, dat ze hun vermomming afleggen.

Alle camouflage moet wegvallen, alles moet uiteindelijk de gedaante vertonen, die aan het diepste wezen beantwoordt. Dat betekent in het verband van wat wij tot nu toe zagen, dat die vrouw, die moeder van Jezus Christus, die in het hart van het heelal staat, maar die nu nog de gestalte vertoont van een opgejaagde en vervolgd, **dat die vrouw moet worden wat zij in Christus is, de verheerlijkte en de gekroonde.** Ze staat nog in het grote "nog-niet", er zijn nog bepaalde factoren die haar belemmeren om haar ware gedaante te vertonen. **Maar dat "nog-niet" moet worden beëindigd, God zal haar eenmaal maken tot wat zij ook nu reeds zijn mag.**

Het grote "nog-niet". Intussen hebben wij nu vooreerst te doen met het grote "nog-niet". Johannes aarzelt niet de verschrikkelijkheid daarvan in enkele woorden aan te geven.

Eerst al in de sobere aanduiding dat deze vrouw "riep, barensood hebbende, en zijnde in pijn om te baren". Daarmee wordt in een enkele lijn gewezen op de gehele geschiedenis van het volk Gods in de dagen van het Oude Testament. Wat al wederwaardigheden hebben dat volk getroffen! Het is telkens verzocht geweest, verleid, meegesleurd door verzoeking, dan weer vervolgd, weggeleid in ballingschap, bijna vernietigd en verslonden. Er gaat door al die boeken van het Oude Testament een schreeuw van pijn, van angst, van ontzetting.

Geen wonder! Die vrouw droeg immers het grote Kind in haar schoot, en dat was de reden waarom zij zozeer werd gefolterd. Het ging niet om haar maar om het Kind.

Als de koningen van Egypte Israël bedreigen, trachten uit te roeien, als het Egyptische leger Israël najaagt in de woestijn, dan is het niet Israël dat wordt vervolgd, maar dan gaat het om het Kind, dat uit Israël zal voortkomen. Als de Filistijnen Israël benauwen, dan is het niet de toekomst van Israël die op het spel staat, maar dan is het het Kind, waarop alles zich richt. Als in later eeuwen Jeruzalem wordt verwoest en al het volk gevankelijk weggevoerd naar Babel, dan is het weer niet dat volk Israël zelf dat met de ondergang bedreigd wordt, maar dan is het weer dat Kind, dat reeds voor Zijn geboorte wordt vervolgd. Natuurlijk hebben Farao en de Filistijnen en Nebukadnezar daar geen flauw denkbeeld van gehad, zij allen hebben stellig gemeend dat zij het volk Israël bedoelden.

Maar de dingen zijn meer dan ze schijnen te zijn, er liggen diepere werkelijkheden achter het historisch gebeuren, dan de mensen die er in betrokken zijn, ook maar van verre vermoeden kunnen.

Er staan machten achter de geschiedenis, die met die geschiedenis hun eigen bedoelingen hebben, zonder dat de mensen, die die geschiedenis maken, beseffen waar het om gaat.

Welnu, zo gezien, **kan men het Oude Testament noemen het boek der weeën**, het boek waaruit een angstkreet opstijgt omhoog. Wij zullen straks zien, dat ook nadat het Kind geboren is, de vrouw nog steeds in grote nood verkeert. **Ook de geschiedenis van de Kerk van het Nieuwe Verbond is een geschiedenis waaruit een schreeuw van verlossing op klinkt tot God.**

Waar komt dat alles uit voort? Wat is de diepste oorzaak van deze nood?

Johannes spreekt van "een ander teken" dat in de hemel gezien wordt, namelijk een "een grote rode draak, hebbende zeven hoofden en tien hoornen, en op zijn hoofden zeven koninklijke hoeden."

Dat hij dat teken in de hemel ziet, wil zeggen dat hij daar de diepste achtergrond aanschouwt van verschijnselen die hier op aarde, in de felle worsteling der geschiedenis, aan de dag treden. De geschiedenis ontrolt telkens nieuwe taferelen, zij doet allerlei strijd ontbranden, zij scheidt telkens nieuwe gestalten, maar in al deze gestalten is iets van vermomming. De werkelijkheid, die dat gehele gebeuren beheerst, is slechts hier en daar van verre zichtbaar. Eerst in het licht van God, eerst tegen de hemel ziet Johannes **de grote "tekenen", die de drijvende krachten van de geschiedenis in haar ware gestalte vertonen.** Welnu, in dat licht blijkt, dat tegenover die vrouw staat de verschrikkelijke gedaante van een grote rode draak.

Grote rode draak

Kanttekening: Dat deze draak de duivel of satan is, wordt vers 9 verklaard. En hij wordt hier groot en rood gezegd vanwege zijn bloedgierigheid en wreedheid; welken hier zeven hoofden worden toegeschreven vanwege zijn grote listigheid; en tien hoornen en zeven kronen vanwege zijn grote kracht en heerschappij in de wereld, gelijk de Schrift van hem spreekt. Hoewel ook enigen door deze zeven hoofden verstaan de zeven bergen en zeven koningen der grote stad, waar de satan alstoen voornamelijk zijn heerschappij had; en door de tien hoornen en de tien kronen de tien voornaamste rijken die onder haar gebied stonden.

Dit beeld voert ons met één slag midden in de oude, Oosterse symboliek, een symboliek die wij, nuchtere Noorderlingen, vaak zo moeilijk verstaan kunnen. Het is wel zeer waarschijnlijk, dat Johannes zelf bij die draak niet gedacht heeft aan allerlei monsters, zoals we die in de mythen van Babel en Egypte geschilderd vinden, maar dat hij vóór alles het oog heeft op wat wij beschreven vinden in Genesis 3. Die draak is niet de oer-oceaan, niet een of ander mythisch monster, niet de personificatie van de chaos-krachten in de kosmos, **maar hij is "de oude slang", de "duivel en satan", die de "gehele wereld verleidt"**.

Dat hij hier geschetst wordt als een "grote, rode" draak, moet wel betekenen, dat hij een vuurrode kleur draagt, alsof hij heel het heelal in de brand van zijn hatende hartstocht wil vernietigen.

Het beeld van de stotende, agressieve hoorn is in de Bijbel wel bekend, het wijst op de wereldrijken, zoals ze op sommige momenten plotseling zich vertonen kunnen als dolle stieren, die woest om zich heen stoten.

De "zeven hoofden" en de "zeven koninklijke hoeden" zullen wel dit beduiden, dat deze geheimzinnige draak, die hier in zijn ontstellende werkelijkheid door Johannes geschouwd wordt, **zich in de wereldgeschiedenis vertoont in de gedaante van allerlei machtige wereldrijken.** Deze wereldrijken verschillen van elkander in grootte, in macht, in cultuur, in vermogen, maar er is een gemeenschappelijk element in.

Het heeft geen zin, hier verder te handelen over de verbijzondering van deze wereldrijken, omdat deze hier in het geheel niet in het geding is. Johannes bedoelt hier niet een schematische voorstelling te geven van de gang der imperia, maar hij wil alleen nadruk leggen op één moment, dat in al die imperia telkens aan de dag treedt. **Want het mogen dan zeven hoofden zijn met tien hoornen, maar het is één draak, één benauwend monstrem, dat door al die eeuwen heen dood en vernietiging beoogt.**

Hoofden met koninklijke hoeden

Wanneer die zeven hoofden met die zeven koninklijke hoeden moeten verstaan worden als wereldrijken - wat wel het meest waarschijnlijk is in het gehele verband - dan doet zich de vraag voor, of deze rijken dan zo door en door demonisch geweest zijn of zijn, of zijn zullen, dat ze alleen maar verderfelijke geacht moeten worden. Dat nu is op zichzelf reeds niet zeer waarschijnlijk. Ook van de wereldrijken die in het Oude Testament genoemd worden, zoals Babel, Egypte, Perzië, Griekenland, kan dat kwalijk gezegd worden.

Zij waren in alle geval tegelijk ook behoeders van de rechtsorde, beschermers van de cultuurgoederen, een zegen en weldaad voor velen. Babel, waarvan in een van de Psalmen staat dat gelukkig is hij die uw

kinderen zal grijpen en tegen de rots verpletteren zal, dat Babel was toch tegelijkertijd ook een bolwerk van veiligheid en kracht.

Maar er school in dat Babel een macht, die door en door duivels was, er gloeide in dat wereldrijk een hoogmoed, een tirannie, een machtswellust, die alle grenzen overschreed.

En zoals het met Babel was, zo was het, zij het ook in allerlei verschillende vormen, ook met de andere wereldrijken. Ze hebben iets in zich van de hoofden van de draak, van tijd tot tijd openbaren ze zich in afzichtelijke gedaante, maar ze dragen ook koninklijke hoeden, dat wil zeggen dat ze ook iets vertonen van gezag en van majesteit.

Dat is nu eenmaal de maskerade der wereldgeschiedenis, de machten die het gebeuren beheersen treden nog op in allerlei vermommingen. Geen enkel ding is nog voor de volle honderd procent datgene wat het in zijn diepste wezen is. **De Kerk is nog geen "vrouw, bekleed met de zon", en de wereldmachten, ze zijn nog niet in de volle zin hoofden van de rode draak.**

Men moet even heel diep door alle uiterlijke vormen heen zien, men moet ze zien tegen het licht van de hemel, om hun diepste wezen te ontdekken. **Want zolang wij in de geschiedenis staan, dragen ze alle, naast hun demonische trekken, de trekken van het dier, ook nog iets van de glans van hoogheid en heerlijkheid.**

En de draak stond voor de vrouw die baren zou

Maar Johannes ziet ze hier in hun diepste wezen, hij ziet ze ook tegen de achtergrond van de komende eindtijd. Hij verstaat dat dan, als alle dingen tot hun voleinding komen, langzamerhand het mom wegvalt en de volle ontzetting openbaar wordt. Want achter al die wereldrijken schouwt hij de spookachtige, beangstigende gestalte van de draak, "die de gehele wereld verleidt".

Die draak stond vóór de vrouw. Daarmee is het raadsel van de geschiedenis onthuld.

Er zijn dus twee werkelijkheden, die alle gebeuren bepalen, de werkelijkheid van de vrouw en die van de draak. Beide verkeren in het grote "nog-niet", ze zijn geen van beide nog wat ze in diepste wezen zijn. Maar toch draagt de betrekking tussen die twee reeds alle kenmerken van de machtige worsteling, die beslissend is voor de wereldgeschiedenis.

In deze sobere schets wordt weergegeven de wezenlijke verhouding van de krachten in de oude geschiedenis, tot op de komst van Jezus Christus. Men kan deze schildering dus rugwaartse profetie noemen, onthulling van de diepste zin der dingen die reeds geschied waren.

In één moment gaan ze aan onze ogen voorbij, al die figuren van de oudheid. Kaïn die zijn broeder vermoordt. Lamech die zijn hoogmoedige, godslasterlijke taal uitspuwt.

De initiatiefnemers tot de torenbouw van Babel met hun goddeloze oogmerken.

De vorsten van het oude Ur der Chaldeeën, waaruit Abram vluchten moest.

De Egyptische koning, die Mozes bedreigde en achtervolgde. Filistijnen en Moabieten, Edom en Ammon, die Israël beknelden. Sanherib en Nebukadnezar, Antiochus Epiphanes en Herodes.

Het is één lange reeks van koningen en machthebbers, die allen op hun tijd en op hun wijze meegewerkt hebben aan dat éne grote gebeuren.

En in die alle is belichaamd, wat hier in simpele woorden beschreven staat: de draak stond voor de vrouw, om, zodra zij haar kind gebaard had, dit te verslinden.

Dat is de geschiedenis tot op haar diepste fundamenten blootgelegd.

En zij baarde een mannelijken Zoon, Die al de heidenen zou hoeden met een ijzeren roede

En dan komt dat grote feit, waarnaar de eeuwen hadden uitgezien: "En zij baarde een mannelijken Zoon, Die al de heidenen zou hoeden met een ijzeren roede".

Men moet zich even geweld aandoen om te verstaan, dat hier het Kind in de kribbe bedoeld wordt, dat schijnbaar zo machteloze en hulpeloze Kind. Ook hier weer de vermomming, ook dit Kind is nog niet wat het in diepste wezen is. Het ligt daar hulpeloos, in doeken gewonden in een kribbe, maar het is bestemd om te triomferen over alle boze machten. De "ijzeren roede" is Zijn teken van heerschappij.

En haar Kind werd weggerukt tot God en Zijn troon

Het kan wel haast niet anders, of in één flits wordt hier heel het leven van Jezus op aarde weergegeven. Eerst Zijn jeugd in Egypte en Nazareth, dan Zijn optreden in het openbaar.

Zijn prediking in Galilea, Zijn wonderen op allerlei plaatsen.

Zijn lijden ten gevolge van de botte onwil van Farizeeën en Schriftgeleerden.

Eindelijk Zijn laatste gang naar Jeruzalem, Zijn gevangenneming en veroordeling.

En dan het kruis, het donkere, bonkige kruis met al het nameloos leed, dat Hij daar gedragen heeft.

Maar ook de Paasmorgen der opstanding, Zijn verschijningen aan de jongeren, in Jeruzalem en in Galilea.

En dan als allerlaatste de hemelvaart.

Heel dat rijke, dat onbegrijpelijk heerlijke en droevige gebeuren wordt hier met één pennenstreek weergegeven: het Kind werd weggevoerd naar God en Zijn troon.

Daarin moet besloten liggen, dat de satan, ondanks al zijn onvermoeide pogingen, geen greep gekregen heeft op dit Kind, hij heeft het niet kunnen overwinnen. Hij heeft het trachten te verleiden, maar vergeefs. Hij heeft het willen wegstoten in de hel, willen vermorzelen, maar in de diepte van dood en verlatenheid bleef het triomferen.

Dit Kind was onoverwinnelijk, omdat het nooit ook maar één schrede week van de weg, die de Vader had uitgestippeld.

Daarom kan het leven van Jezus metterdaad in die éne lijn worden geschetst. Het is een lijn zonder bochten, er zijn geen kronkelingen in. Dat die Jezus Christus in dat éne moment van Zijn zijn hier op aarde een werk volbracht heeft van eeuwige betekenis, het wordt hier niet eens verder uitgewerkt, het blijft hier nog even buiten beschouwing. **Het zoeklicht der profetie valt slechts op dit éne, verrassende feit, dat dit schijnbaar zo hulpeloze kind, waartegen alle machten der aarde samenspannen, ten slotte als overwinnaar is opgevaren naar de troon van God, en dat het bekleed is met alle macht in hemel en op aarde.**

Daarmee is het tegelijk onbereikbaar geworden voor de satanische machten, die op Zijn ondergang loerden. Jezus Christus is niet meer de inzet van de strijd, tegen Hem vermag niemand meer iets. Hij kan met geen mogelijkheid meer worden belaagd. Hij is ver, oneindig ver verheven boven alle listen en lagen. **De toeleg van de draak, door vele eeuwen zo gretig gekoesterd, is voor goed mislukt, er is geen kans meer op enig succes.** De conclusie zou moeten zijn, dat nu ook de vrouw buiten gevaar is. Wat zou het nog baten haar te belagen, nu het Kind geboren is en overwonnen heeft!

De geschiedenis heeft een wending genomen, in Jezus Christus en in Zijn triomf is de totale aanblik van alle dingen veranderd. Menselijkerwijs gesproken, zouden we dan ook moeten besluiten, dat van nu af aan de wereldgeschiedenis een einde neemt. Het pleit is nu beslecht.

De vrouw zelf is toch immers datgene wat zij is alleen om den wille van het Kind!

Het gaat toch niet om haar, want **zij is wat zij is door het Kind en in het Kind.** Zij zelf is volstrekt zonder enige betekenis, maar door het Kind is zij bekleed met de zon en draagt zij de sterrenkrans om haar slapen.

Daarom was de vijandschap van de draak niet tegen haar gekeerd maar tegen het Kind, dat uit haar zou geboren worden. En nu dat Kind gered is, nu Jezus Christus overwonnen heeft, nu is alles voorbij, nu is het beslissend einde gekomen.

Met de hemelvaart van Christus eindigt feitelijk de wereldgeschiedenis, alles wat er nu verder nog volgen kan, moet het karakter dragen van een naspel. **Datgene, waarom het ging, waarop alles was samengetrokken, dat is volbracht. Dat wat er nu verder nog komen zal, kan niets nieuws meer opleveren.** Er kan in de diepste zin des woords nu niets meer gebeuren, want wat er gebeuren moest, dat is gebeurd. Hoogstens kunnen nu de gevolgen van dat gebeuren nog verder aan de dag treden, er kan nog een na-bloei volgen.

Maar het gebeuren zelf heeft een einde genomen. Het is volbracht.

En de vrouw vluchtte in de woestijn

Kanttekening: ....zo wordt het van anderen wel zo bekwamelijk genomen voor een voorbereiding tot dezelve vlucht dezer vrouw, waarvan hierna vers 13 nader zal worden gesproken. Welke voorbereiding zelfs ten tijde van Constantijn door de ariaanse en andere ketterijen, en door den hoogmoed en heerszucht van vele bisschoppen en andere wereldse wijze van doen onder hen in de kerk is begonnen, die het antichristendom allengskens hebben gebroed, totdat het omtrent het jaar 606 eindelijk is tevoorschijn gebracht; gelijk elders ook is aangeroerd. En zij menen dat dit hier maar wordt aangeroerd om de oorzaak van deze vlucht tussenbeide te verhalen, en breder daarvan hierna te spreken; hetwelk ook door de overeenkomst van den tijd in dit vers met het volgende 14de vers wordt bewezen.

Openbaring 12

Michaël overwint de draak

7 En er werd krijg in den hemel: Michaël en Zijn engelen krijgden tegen den draak, en de draak krijgde ook en zijn engelen.

8 En zij hebben niet vermocht, en hun plaats is niet meer gevonden in den hemel.

9 En de grote draak is geworpen, namelijk de oude slang, welke genaamd wordt duivel en satanas, die de gehele wereld verleidt, hij is, zeg ik, geworpen op de aarde, en zijn engelen zijn met hem geworpen.

10 En ik hoorde een grote stem, zeggende in den hemel: Nu is de zaligheid en de kracht en het Koninkrijk geworden onzes Gods, en de macht van Zijn Christus; want de verklager onzer broederen, die hen verklaagde voor onzen God dag en nacht, is nedergeworpen.

11 En zij hebben hem overwonnen door het bloed des Lams en door het woord hunner getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot den dood toe.

12 Hierom, bedrijft vreugde, gij hemelen en gij die daarin woont. Wee dengenen die de aarde en de zee bewonen; want de duivel is tot u afgekomen, en heeft groten toorn, wetende dat hij een kleinen tijd heeft.

De twee tonelen

Johannes gaat verbijsterende dingen vertellen, dingen die wij in het geheel niet meer verwacht zouden hebben.

Reeds aanstonds treft het ons, dat wat hij ons nu verder gaat beschrijven, in twee tonelen beschreven wordt. **Er is een keten van gebeurtenissen, die zich in de hemel gaan afspelen, en er is een keten van gebeurtenissen, die op aarde beginnen plaats te grijpen.**

Twee vlakken verheffen zich boven elkaar. In het hemelse vlak vinden machtige dingen plaats, als gevolg van de grote overwinning van Christus. In het aardse vlak vinden ook machtige dingen plaats, eveneens als gevolg van die zelfde overwinning. Het verdere gebeuren kan dus niet meer onder één noemer gebracht worden, het kan niet meer in één verband gezegd worden. **De twee draden, de hemelse en de aardse wikkelen zich beide af, ze gaan parallel naast elkander voort.**

De profetie stelt duidelijk dat op dat tweede toneel, het hemelse, het geheimzinnige, het voor mensen ogen onbereikbare, dingen zich afspelen, die van onschatbare betekenis zijn voor het leven der volkeren. Er is in deze wijze van denken iets beangstigends, iets adembenemends. Wij zijn er zó aan gewend het aardse toneel, de wereldgeschiedenis, te zien als iets dat op zichzelf staat en uit zichzelf verstaanbaar moet zijn, dat wij ons niet kunnen indenken, dat er een ander toneel is, van hogere orde, waarin dezelfde conflicten zich afspelen, maar in een gans andere gestalte.

De wereldgeschiedenis is niet meer beslissend, zij is niet meer het grote pleit zelf, maar de strijd wordt uitgevochten op verschillende terreinen, hij vindt plaats zowel in de hemelse gewesten als hier op aarde.

Nu blijkt ons, dat ook onze geschiedeniswetenschap geheel nieuw zal moeten worden opgebouwd, nu wij beginnen te verstaan dat wat er hier op aarde, in de menselijke historie zich afspeelt, in het geheel niet zo oorspronkelijk en uit zichzelf verklaarbaar is, als het op het eerste gezicht schijnt, maar dat er een parallel gebeuren plaatsvindt in een geheel andere sfeer, en dat dat parallelle gebeuren een uiterst gewichtige invloed uitoefent op de geschiedenis zelf.

De wereldgeschiedenis heeft onbegrijpelijke, door en door geheimzinnige verschijnselen, omdat zij in verband staat met een andere geschiedenis, die zich in een geheel andere sfeer voltrekt, en omdat ze van daaruit telkens opnieuw beïnvloed wordt.

Wanneer we haar ooit geheel zullen overzien, met al haar verrassende wendingen, met al haar tijdperken van ontaarding en van vernieuwing, van afbraak en opbouw, met haar eeuwigdurende strijd om de wereldmacht, dan zullen we eerst zien, dat deze geschiedenis slechts een fragment is van een veel omvattender gebeuren, en dat dus om haar recht te zien, nodig is ook dat andere gebeuren te kennen.

De Bijbel laat aan elk van de beide tonelen zijn eigen waarde. Op beide geschiedt iets zeer wezenlijks.

De dingen die op het bovenaardse toneel plaatsvinden, hebben hun weerslag op wat er op aarde geschiedt. Maar ook omgekeerd, datgene wat op aarde heeft plaatsgegrepen, met name het geweldige pleit om de vrouw en het Kind, vindt ook zijn weerslag in de hemelse gewesten. Soms heeft de hemel de prioriteit, maar soms ook gaat het gebeuren op aarde vooraf en ondervindt het hemelse toneel daarvan de

gevolgen. Het ligt dus alles veel ingewikkelder in elkander verweven, dan wij op het eerste gezicht geneigd zijn te denken.

Johannes heeft in geen enkel opzicht de volmacht ontvangen om ons het diepe geheim van deze verwevenheid op te lossen. Hij mag alleen een enkele tip oplichten van de sluier, die dit aangrijpend geheim bedekt. Hij mag in heel sobere lijnen weergeven, dat het gebeuren op aarde niet uit zichzelf verklaard kan worden en ook niet op zichzelf bestaan kan, maar dat het op een of andere verborgen wijze samenhangt met de dingen die in een veel hogere orde hebben plaatsgegrepen. Te staan in de wereldgeschiedenis betekent te staan in twee samenhangen, in de samenhang van de aardse keten der gebeurlijkheden, en tegelijkertijd in de samenhang van het ondoordringbaar mysterie van wat in de hogere gewesten geschiedt.

Krijg in den hemel

Zodra wij nu nader gaan bezien wat ons Johannes over dat gebeuren in de hogere gewesten beschrijft, treft het ons, dat wij aanstonds te doen krijgen met een oorlog. "En er werd krijg in den hemel: Michaël en Zijn engelen krijgden tegen den draak, en de draak krijgde ook en zijn engelen".

Uit het gehele verband blijkt, dat het uitbreken van deze oorlog op het aller-nauwste samenhangt met wat reeds gezegd is over de overwinning van het Kind, dat plotseling weggevoerd werd naar God en Zijn troon. Nu **de draak, de belichaming van alle demonische machten**, niet in staat gebleken is dat Kind te vernietigen, nu hij dus op dit éne, beslissende punt gefaald heeft, nu kan het niet anders of er breekt een oorlog uit. **Deze oorlog doorhuivert het heelal in al zijn sferen, hij woedt door alle domeinen van de schepping heen, maar het eerst en het felst openbaart hij zich in de hemelse gewesten.**

Daar wordt de eerste, geweldige aanval gelanceerd op dat machtige rijk van de ontbindende en vernietigende krachten, dat zo hecht schijnt opgebouwd en zo soliede verzekerd schijnt.

Nu Jezus Christus overwonnen heeft, nu Hij door de donkerheid van dood en hel is heengewaad naar de glorierijke Paasmorgen en nu Hij Zijn koningstroon in het heelal ingenomen heeft, nu wordt er gerukt aan elke pijler van het paleis van de wereldverwoester. En dat rukken aan de pilaren begint in de hemelen, begint in de geheimzinnige wereld achter het ondoordringbaar gordijn.

De eerste vraag die in ons opkomt is deze, hoe de "draak", de demonische macht, daar in de hemelen zich vertonen kan. Welke standplaats heeft hij daar, hoe kan hij daar verkeren? Te midden van de engelen kan hij toch kwalijk zich bewegen, hij past toch niet in het rijk van het eeuwig licht.

Die vraag is niet zo gemakkelijk te beantwoorden, te meer omdat wij van deze gehele wereld boven onze wereld slechts zo bitter weinig weten. Het veiligst gaan wij allicht, wanneer wij in het oog houden, dat de duivel of satan in de Bijbel steeds voorkomt onder twee gestalten.

Hij is in de eerste plaats de grote verleider, die de mens in verzoeking bracht van het paradijs af aan. In ditzelfde hoofdstuk van de Openbaring van Johannes wordt hij nog genoemd de satan, "die de gehele wereld verleidt". (vers 9). Jezus tekent hem als de aartsleugenaar, de "**vader der leugen**". (Joh. 8 : 44). Hij spint **het menselijk denken in in het web van de begoocheling**, hij tovert voor het menselijk oog de luchtspiegeling van heil en grootheid en sleurt de in de ban van deze begoocheling gevangen mens als een gemakkelijke prooi mee naar het verderf. Hij heeft iets van wat de Indiërs Maja noemden, de machtige waan, die als een dodelijk vergif heel ons innerlijk leven doortrekt. Hij is de koning van de waan, de koning van de zinsverbijstering.

Maar in de tweede plaats wordt deze zelfde satan ons in de Bijbel ook getekend als de verschrikkelijke aanklager, die de hulpeloze, ontredderde mens aanklaagt voor de troon van God.

Zo staat hij in het eerste hoofdstuk van het boek Job midden in de vergadering van "de kinderen Gods" als een beschuldiger. Cynisch spottend sist hij zijn venijnige aanklacht uit: "is het om niet, dat Job God vreest"? Hij rafelt het verbrokkelde menselijk leven uiteen, hij pluist het uit, hij verpulvert het, **net zo lang totdat er niets anders is overgebleven dan verwording en verval, en dan gaat hij er jubelend mee naar Gods troon, om het aan God zelf te tonen, dat alles in deze wereld één grote verwildering is.**

Deze wereld, Uw eigen wereld, waarover Gij eenmaal hebt uitgesproken dat ze "zeer goed" was, deze wereld is in mijn greep geworden tot een wanstaltige verwarring, alles in haar is kapot, is vergiftigd, is rijp voor de ondergang. **Daarom is de satan de nooit moede wordende beschuldiger van al Gods dienaren.**

Hij is het die betiteld wordt als de grote "aanklager van onze broeders".

Welnu, in die functie, als de beschuldiger van de mens, heeft hij toegang tot de hemelse gewesten.

Hij heeft dat, omdat er zoveel waarheid schuilt in zijn aanklachten, omdat hij metterdaad macht heeft over de mens. Hij heeft, als we het zo mogen uitdrukken, een zekere rechtsgrond onder de voeten. Hij kan met de feiten aantonen, dat metterdaad dat menselijk leven door en door verdorven is. God kan hem de waarheid daarvan niet loochenen, God kan het niet van zich af slingeren als louter leugen.

Het is wel zeer waarschijnlijk, dat Johannes hier in dit gedeelte vooral aan deze tweede functie van de satan gedacht heeft.

Hij heeft een plaats in de hemelse gewesten, en die plaats is een gevestigde plaats.

Hij kan er rechten doen gelden, hij kan er zich handhaven.

De oorlog die nu uitbreekt is een oorlog waarin het juist om die rechtsgronden gaat.

Want het werk van Jezus Christus heeft alles veranderd, heeft aan de satan zijn grond onder de voeten weggetrokken. Sinds op Golgotha de triomfroep "het is volbracht" geklonken heeft, is de plaats van Gods kinderen een andere. Ze zijn gerechtvaardigd in Jezus Christus, ze zijn in Hem tot nieuwe schepselen geworden. De vrouw is in het Kind, ze deelt in de overwinning van het Kind, ze is "levend gemaakt met Christus", "mede-opgewekt" met Hem, aan haar is mede een plaats in de hemelse gewesten gegeven "en heeft ons medegezet in den hemel in Christus Jezus".

Nu het Kind overwonnen heeft, nu kan de satan tegen de vrouw, tegen de gemeente Gods geen aanklachten meer inbrengen, want elke aanklacht moet verstommen door het grote verlossingswerk van Jezus Christus.

Hij kan niet meer verschijnen in de vergadering der engelen om grijnzend, met schampere spot zijn schimpscheuten af te schieten op de gelovigen. Met de overwinning van het Kind is er dus een diepingrijpende verandering ingetreden in alle verhoudingen in de wereld. **En dat moet zich nu uitwerken in een oorlog. "En er werd krijg in den hemel".**

Het was niet te verwachten dat de draak zijn oude rechtspositie zo gemakkelijk zou prijsgeven. Hij vecht voor zijn plaats met al de verbeterheid waarover hij beschikt, maar in feite is de nederlaag reeds onafwendbaar. Op Golgotha is hij al volkomen overwonnen. **Het enige wat nu nog gebeuren moet is dit, dat de dingen die al zeker zijn, die al waar zijn, nu nog werkelijkheid moeten worden,** nu nog in volle klaarheid aan de dag moeten treden.

Het valt ons op, dat als de grote tegenstander van de draak in deze verzen genoemd wordt Michaël en zijn engelen. Wij kennen Michaël reeds uit het boek Daniël. Hij is blijkbaar een van de aartsengelen, een van de engelenvorsten, en dat is ook het enige wat we van hem weten. Zijn naam is in deze samenhang niet zonder betekenis. Zijn naam is immers een vraag: mi - cha - el? "wie is gelijk God"?

Men zou geneigd zijn op deze vraag te antwoorden: Jezus Christus, de afstraling Zijner heerlijkheid en de afdruk van Zijn wezen. Jezus Christus, het Woord Gods dat in de wereld verschenen is, want wie Hem gezien heeft, die heeft de Vader gezien. **De vraag die in de naam van deze engel besloten ligt, vindt dus haar beantwoording in Hem, in Wiens dienst hij staat.**

Want dat deze engel Michaël hier optreedt met het gezag en in de kracht van de overwinnende Christus, staat boven alle twijfel vast.

Hij is niet uit eigen initiatief een oorlog begonnen tegen de zo diep gewortelde machten van het demonische rijk, maar hij is die krijg alleen aangevangen omdat de grondslagen veranderd waren, omdat Jezus Christus ten hemel gevaren was, omdat alle dingen in het heelal op een nieuwe grondslag gesteld waren in de overwinning van het Kind.

Dáárom en daarom ook alleen heeft hij deze verschrikkelijke worsteling aangedurfd, zonder ook maar één moment aan de uitslag te twijfelen.

Die uitslag wordt trouwens in enkele woorden duidelijk weergegeven: "en de draak krijgde ook en zijn engelen. En zij hebben niet vermocht, en hun plaats is niet meer gevonden in den hemel".

Hun plaats, dat is in dit verband: hun rechtspositie die tegelijk een machtspositie insloot.

Hij werd ondanks al zijn pretenties en al zijn vuige laster uit de hemel geslingerd als een krachteloze, als een ontluisterde. **Hij kan niet meer voor de troon van God zijn vuisten opheffen tot een aanklacht tegen de uitverkorenen Gods, want hij heeft geen enkel houvast meer.** Als een weerloze wordt hij uit de hemel gebannen, als een bliksem wordt hij geworpen naar omlaag: "En de grote draak is geworpen, namelijk de oude slang, welke genaamd wordt duivel en satanas, die de gehele wereld verleidt, **hij is, zeg ik, geworpen op de aarde, en zijn engelen zijn met hem geworpen**".

Het heeft geen zin over deze dingen verder door te spreken, want wanneer wij, kleine, beperkte mensen, deze geheimen verder gaan doordenken, geraken we onmiddellijk in het fantastische. Dan gaan we grillige beelden tekenen en sprookjesachtige taferelen ontwerpen. Dat alles heeft geen zin, omdat de Bijbel zelf ons slechts uitermate weinig materiaal aan de hand doet.

Alles wat we boven de Bijbel uit trachten te stamelen is toch niets anders dan hopeloze verbeelding. Daarom kunnen we hier verder het beste het zwijgen toedoen.

Er hebben zich in de hemelse sfeer dingen afgespeeld van onmetelijke draagwijdte. Er is iets zeer wezenlijks veranderd in de gehele structuur van het heelal door de overwinning van Christus.

Dat moet ons genoeg zijn. Waar het ons nu verder om gaat, is de vraag hoe deze dingen nu in de aardse sfeer tot uitdrukking komen. Wij leven op een geheel ander niveau, wij staan in de nuchtere werkelijkheid van het aardse gebeuren, waar we wel zo nu en dan de schaduwen zien van wat in de hemelen heeft plaatsgevonden, maar waar we toch het wezenlijke niet begrijpen kunnen.

En daarom wenden we ons nu weer naar de aarde. **De aarde is het domein waar de vrouw leeft, die het Kind gebarnd heeft.** De aarde is het gebied waar Jezus Christus zelf geboren is, gepredikt heeft, Zijn wonderen gedaan heeft, geleden heeft en gestorven is. In de schoot der aarde is Zijn lichaam neergelegd, toen Hij de laatste strijd doorstreden had. De aarde is het oord geweest van Zijn verrijzenis, en van deze aarde is Hij opgevaren naar de plaats waar Hij tevoren was. Die harde, grimmige aarde, die weerbarstige aarde, dat is de werkelijkheid waarmee wij te maken hebben.

Wat ons nu bovenmate bezighoudt, is de vraag hoe de aarde nu geworden is, sinds de overwinning die in de hemelse gewesten bevochten is.

Daar gaat het trouwens Johannes ook om. Hij gaat niet verder met zijn schildering van wat daar in de hoge sferen geschiedde, maar hij keert aanstonds zijn blik naar deze wereld.

Hier leeft de Kerk, aan wie hij zijn troostbrieven zenden mocht.

Hier wordt zij aangevochten, vervolgd, opgejaagd, bedreigd, verzocht.

Hier gaat zij haar moeizame gang door de eeuwen.

Hier ziet ze reikhalzend uit naar de uiteindelijke, volkomen bevrijding.

Deze demonische wereld

We worden geen ogenblik in onzekerheid gelaten. De gebeurtenissen, die zojuist in de hemel hebben plaatsgevonden, hebben onmiskenbaar hun weerslag op de aarde. Dat kon ook wel niet anders, want in feite zijn de twee reeksen van gebeurtenissen, die in de hemel en die op de aarde, twee zijden van één overweldigend groot en beslissend pleit, dat door alle lagen van het heelal wordt uitgestreden.

Het was dus wel onvermijdelijk, dat de overwinning van Michaël en zijn engelen op de demonen-legers, op een of andere wijze de geschiedenis op aarde beslissend beïnvloeden moest.

De wijze waarop dat geschiedt, is echter in hoge mate verrassend en zelfs enigmatische verbijsterend.

Ieder die verwacht heeft dat de grote triomf van Christus hier op aarde openbaar zou worden in een proces van toenemende vrede en zegening, wordt wel zeer wreed uit zijn illusie opgeschrikt.

Want immers, het blijkt al spoedig dat nu eerst de wereld in de volle zin des woords demonisch begint te worden. "De duivel is tot u neergedaald in grote grimmigheid", zingen de hemelse koren.

Dat wil zeggen, dat de demonenlegers zich op de wereld geworpen hebben met zulk een tomeloze felheid en grimmigheid, dat de meest verschrikkelijke gevolgen daaruit moeten voortvloeien. Het valt aanstonds op, dat, terwijl eerst gezegd was dat de draak "op de aarde geworpen" werd, nu een actieve vorm gebruikt wordt, en gesproken wordt van een "neerdalen": "geworpen op de aarde".

De satan heeft blijkbaar zijn lot omgetoverd tot een daad, hij maakt van zijn nederlaag het begin van een nieuwe activiteit.

Indenken kunnen we ons dit alles niet, al kunnen we van verre wel enigszins vermoeden wat het inhoudt. Het moet toch wel ongeveer betekenen, dat de overwinning van Christus, Zijn opstanding en hemelvaart, een keerpunt in de wereldgeschiedenis vormen.

Vanaf de Paasmorgen is de wereldgeschiedenis anders.

Er hebben op de achtergrond verschuivingen plaatsgevonden, die maken dat nu ook in het doodnuchtere aardse gebeuren andere verschijnselen naar voren treden. Dat betekent nu, merkwaardigerwijze, niet, dat alles mooier, beter, hoopvoller, zonniger wordt, maar juist het omgekeerde.

De Paasmorgen is, gezien in de totale samenhang van de wereldgeschiedenis, niet het eerste lichten van het morgenrood, niet het preludium van een hooggestemde triomfzang, maar hij is de inleiding op een gebeuren dat eenvoudig ontstellend genoemd moet worden. **Er komt een samentrekken van de boze machten, er komt een krachts-concentratie van zó onrustbarende omvang, dat het wel schijnt alsof op de Paasmorgen de doodsklokken geluid hebben over alle menselijke rust en vrede.**

Van nu af aan wordt het gebeuren grimmiger, beangstigender, het gaat voort in adembenemende vaart, het neemt voortdurend afzichtelijker gestalten aan, het sleurt miljoenen in een razende dodendans mee, het wrikt alle oude grondslagen los, het snelt voort naar chaos en ontredning.

Nu wordt het metterdaad een "bezeten" wereld. Dat wat tot nu toe nog remde en temperde, wordt nu weggeslingerd, de wagen van het gebeuren jaagt voort langs loodsteile afgronden, er is geen houden meer aan.

Vanaf de Paasmorgen begint de razernij van de geschiedenis.

Wee de mens die in die draaikolken wordt weggemalen!

Men vraagt zich onwillekeurig af: wat is dit toch? Waarom is dit alles? Wat bedoelt dit alles? Dit is niet logisch meer. **Als op één punt van het heelal de overwinning doorbreekt, dan is er maar één conclusie mogelijk, dat nu door alle sferen en lagen van de kosmos het licht moet gaan stralen.**

De Paasmorgen kan naar zijn wezen niet anders zijn dan de inleiding van een kosmische omwenteling, alles moet nieuw, anders, mooier, alles moet licht worden, sinds de ritseling van nieuw leven gevaren is door de Dode. **Maar waarom dan dit volstrekt averechts effect? Waarom nu juist dat wat we allerminst verwacht hadden?**

Op deze vragen is eigenlijk geen antwoord te geven. Er schuilen hier geheimenissen, waarvan we zelfs geen vermoeden hebben. Eén ding schijnt hier wel met grote nadruk gezegd te worden, en dat is dat er tussen die twee functies van de satanische machten, het "aanklagen der broederen" en het "verleiden van de wereld" een onnaspeurbaar verband en tegelijk een ondoorgrondelijk onderscheid bestaat.

Nu de duivel uit zijn ereplaats is uitgestoten, nu hij geen recht meer heeft om als een aanklager van Gods kinderen te staan in de hemelen, nu is nog niet automatisch ook zijn machtspositie op aarde geëindigd.

Ja, integendeel, die machtspositie schijnt nog hechter, nog meer onaantastbaar geworden te zijn, in alle geval, ze is grimmiger en dreigender dan ooit.

Ook Johannes beseft wel, dat hier iets ligt wat geen mensenverstand kan uitdenken. Want in beginsel is natuurlijk ook die machtspositie nu ten einde, in beginsel is de nederlaag nu aangebroken en deze nederlaag kan niet anders dan een volkomen vernietiging zijn. **Maar er is een reden, waarom God nog respijt geeft, waarom de demonische machten nog armslag ontvangen om hun fel verzet te vervolgen, er is een reden, waarom God nog een tijd gesteld heeft, een tijd waarin het op aarde is alsof de nederlaag niet de satan maar juist Michaël en zijn engelen getroffen heeft.**

Daar schuilt het mysterie van de wereldgeschiedenis. Het is dit uiterst opmerkelijk verschijnsel, dat de dingen nog niet zijn wat ze zijn, **dat alles nog anders lijkt dan het in werkelijkheid is.**

De nevel der onwaarachtigheid ligt als een vloek over de wereld, en in die nevel jaagt de geschiedenis voort.

Karakter der wereldgeschiedenis vanaf de Paasmorgen

Er is reden toe, om een ogenblik ons te bezinnen over het karakter der wereldgeschiedenis vanaf de Paasmorgen. Het kan niet ontkend worden, dat sinds die morgen het tempo der geschiedenis allengs opgevoerd is. Dat wordt vooral zichtbaar als wij letten op de laatste vijf eeuwen. Er zijn delen van de wereld, waarin in vroeger tijd vijf eeuwen slechts weinig plachten te veranderen, de oude godsdiensten bleven standhouden, de oude, voorvaderlijke zeden bleven ongerept. Onmetelijke delen van Azië, Afrika, Amerika hebben in vroeger tijd eeuw na eeuw geleefd, zonder dat er noemenswaardige veranderingen optraden. Soms werden er wel oorlogen gevoerd en traden nieuwe vorstenhuizen op, maar het gehele innerlijke leven der mensen bleef gelijk, de sociale structuur bleef ongewijzigd. De laatste vijf eeuwen echter hebben over de ganse aarde een zeer diepe omwenteling teweeggebracht.

Europa is in deze eeuwen voortgejaagd in een wilde vaart. Diep ingrijpende sociale veranderingen, opkomst der steden, revolutie. Geboorte van het nieuwe, mechanische, natuurwetenschappelijke wereldbeeld, met al zijn consequenties. Afbrokkeling van oude zedelijke maatstaven. Wereldoorlogen die het gehele leven aangrepen en beroerden.

Nooit is in de wereldgeschiedenis in zó korte tijd zó veel omvergeworpen, zó veel radicaal veranderd, als in de laatste eeuwen.

En deze machtige veranderingen bleven niet tot Europa en Amerika beperkt, maar zij sleepten alle volkeren van de aarde met zich mede, zij brachten het bestaan van al die landen en staten in een toestand van klimmende onrust en verwarring.

In dit grote spel van wisselingen hebben vooral de vele ontdekkingen op natuurwetenschappelijk gebied een belangrijke rol gespeeld! Nieuwe wapenen, nieuwe mogelijkheden tot vernietiging. En nog is het einde niet in het zicht. Nog worden elke dag nieuwe veroveringen geboekt, nog doorspeurt het zoekend mensenverstand de geheimen van het heelal en nog ontdekt het telkens nieuwe dingen.

Dit alles betekende een ongekende machtsvermeerdering van de mens.

Het is alsof God eeuwenlang de ogen van de mens geblinddoekt gehouden had, zodat ze allerlei krachten en mogelijkheden in de schepping nog niet zien konden, en alsof Hij in onze dagen die blinddoek op eenmaal weggenomen heeft, zodat het ene vergezicht na het andere zich voor ons openen gaat.

Dat waarvan vroegere generaties alleen dromen konden, is nu dagelijks werkelijkheid geworden, dat waarover de oude mythen der volkeren in vage bewoordingen vertellen, behoort nu tot die dingen, waarover de mens zich ternauwernood nog verbaast.

Deze wilde, ongeremde voortgang van het menselijk denken en vinden heeft iets in zich van een machtige triomf en tegelijk van een bange nachtmerrie.

De zenuwen worden tot het allerhoogste gespannen, het levenstempo wordt ongemeen opgejaagd, onbestemde angstgevoelens maken zich meester van miljoenen.

Er zijn situaties geschapen die wij innerlijk, geestelijk en zedelijk niet meer aan kunnen, waar we ons niet tegen opgewassen voelen en die ons daarom het benauwende besef geven dat we voorthollen naar onbeschrijfelijke verwarring en verwildering.

Zou dat het zijn wat bedoeld wordt, wanneer gezegd wordt dat sinds de Paasmorgen de wereld hoe langer hoe meer gaat gelijken op een bezeten wereld?

Zou dat het zijn, wat Johannes op het oog heeft, wanneer hij die aangrijpende klaagzang aanheft: *“Wee dengenen die de aarde en de zee bewonen; want de duivel is tot u afgekomen, en heeft groten toorn, wetende dat hij een kleinen tijd heeft”*?

Is de mensheid in deze laatste eeuwen meer dan ooit in de ban geraakt van demonische machten die haar voortstuwen in adembenemende vaart?

Zijn dat de demonieën, waarvan wij de verschrikking in onze dagen steeds sterker gevoelen gaan?

En heel dat geweldig proces vindt zijn beginpunt, zijn uitgangspunt rondom de Paasmorgen, toen het Romeinse wereldrijk nog op het toppunt van zijn macht stond, maar de kiemen van verwording en ontbinding zich al duidelijk begonnen te vertonen. Toen zijn er krachten in werking gebracht, die als een lawine zich hebben uitgestort over de wereld. Er is een geschiedenis achter de geschiedenis, een geschiedenis in een ander vlak dan dat waarin wij leven.

Rondom het Paasfeest is er in dit andere vlak iets onbeschrijfelijk groots gebeurd, en de uitwerking daarvan doet zich nu langzamerhand, maar met toenemende snelheid en kracht onder ons gevoelen.

Wij staan al midden in de cycloon, alles om ons heen kraakt en zwiept en kreunt en breekt: *“want de gedaante dezer wereld gaat voorbij”* (1 Korinthe 7:31).

En heeft groten toorn, wetende dat hij een kleinen tijd heeft

En toch - het kan niet anders - achter al dat kreunen en kraken is iets van een nauwelijks verborgen jubel. Er ligt iets van onuitsprekelijke angst in, een angst die bijwijlen aanzwelt tot vertwijfeling, maar zelfs deze angst kan het feit niet ongedaan maken, dat de woede en de verwarring waar wij als machteloze mensen midden in geworpen zijn, ten diepste teruggaan op een machtige overwinning, op de overwinning Gods. Boven onze ontredde en dodelijk verschrikte wereld schittert het teken van de Paasmorgen.

Alle ontzetting en verbijstering waaraan wij bloot staan, kan het éne, grote feit niet uitwissen, dat de demonische machten der verstoring in wezen de nederlaag geleden hebben, en dat hun grimmigheid daarom een symptoom is van hun ondergang.

Zij zijn er zich van bewust dat ze "een kleinen tijd" hebben, dat hun plaats in de hemelen hun al ontnomen is en dat ook hun macht op de aarde onverbiddelijk het einde nadert.

Dat "Wee dengenen die de aarde en de zee bewonen" moge dan al gedragen zijn door een gevoel van nameloze angst, het vindt zijn grondslag in de ondoorgrondelijk verheven juichtoon:

"Nu is de zaligheid en de kracht en het Koninkrijk geworden onzes Gods, en de macht van Zijn Christus".

Boven het gieren van de orkanen uit klinkt deze oproep tot mateloze blijdschap als een forse bazuinstoot, die echoot door alle delen van het heelal. Die echoot ook in onze van zorg en vrees vervulde harten.

De plaats waar wij staan

Het wordt tijd om ons te bezinnen over de betekenis van al deze dingen voor ons persoonlijk leven. Wat is het, waartoe Johannes ons in dit grootse visioen nopen wil? Wat bedoelt hij met zijn sidderende beschrijving van wat hij geschouwd heeft?

Het is reeds aanstonds duidelijk dat hij ons plaatsen wil tussen die twee, tussen angst en diepe, onuitsprekelijke blijdschap. Daar wil hij ons neerzetten, daar is onze standplaats.

Wij moeten er goed notitie van nemen, dat Johannes zich hier wel heel algemeen uitdrukt, maar dat hij toch speciaal de gelovigen op het oog heeft. Van hen geldt in zeer bijzondere zin, dat zij aan grote druk worden blootgesteld.

"En de draak vergrimde op de vrouw, en ging heen om krijg te voeren tegen de overigen van haar zaad, die de geboden Gods bewaren en de getuigenis van Jezus Christus hebben".

Die zijn het dus, die de grote slagen krijgen op te vangen, tegen hen richt zich met name de grimmigheid van de demonische machten. Daar schuilt weinig troost in, integendeel, het wekt de meest bange voorgevoelens aangaande wat ons nog te wachten staat.

Het is echter de vraag, of dat het is, wat Johannes zeggen wil.

Wel wil hij ongetwijfeld de gemeente van Christus opwekken tot grote waakzaamheid en bedachtzaamheid.

Hij wil haar waarschuwen, dat ze vooral niet moet denken dat het vanaf de Paasmorgen wordt een toenemend licht, want als ze in die waan leven zou, zou ze zeer bitter worden teleurgesteld.

Ze zal meer dan ooit tevoren op haar hoede moeten wezen voor de verzoeking. Ze zal dagelijks te doen hebben met aanvechtingen van allerlei aard, want onvermoeid zal de satan pogen haar te vangen in zijn web. Ze zal door verachting en vervolging, door mist en onweer moeten voortstropelen, voor bloed en dood zal ze nooit mogen terugdeinzen. De Paasmorgen ligt achter haar, maar een lucht van donkere wolken zwart ligt voor haar.

De gedachte kan in haar oprijzen dat het Paasfeest niets anders is dan een heilloze illusie, een fata morgana, want dat deze wereld in geen enkel opzicht de merktekenen van de opstanding vertoont.

De vrees kan haar beklemmen, dat ze nooit een einde zal vinden van haar zorg en haar strijd. De hemelse jubelzang dat het heil en de kracht en het koningschap van onze God verschenen zijn, kan haar soms in de oren klinken als een héél ver en door en door onwerkelijke sirenenzang. **Want deze wereld laat daar niets van zien, zij ligt sterker en vaster dan ooit in de greep der demonen.**

Moeizaam en neergebogen moet ze waden door de eindeloze moerassen van dagelijks terugkerende verleiding, moerassen waaruit giftige, bedwelmende dampen opstijgen die heel het denken en voelen als onder hypnose brengen. En aan de verre horizon is nog geen streepje licht te zien, nergens vertonen zich de stralende strepen van een overwinnende dageraad.

Dat alles kan verlamdend en verslappend werken en de Kerk doet wel, wanneer zij te allen dage daartegen waakt. Ze moet zich voorbereiden op het allerergste, ze mag voor het allerverschrikkelijkste geen moment terugdeinzen, maar ze moet zich er klaar bewust van zijn, dat dit alles de noodzakelijke consequentie is van de Paasmorgen.

En dat, hoe vreemd het ook schijnen moge, dit alles daarom de voorbode is van het komende Koninkrijk. Zij staat nu eenmaal tussen de berg der hemelvaart en het glorieuze einde waarin God zal zijn alles en in allen, en tussen deze twee bergtoppen ligt de stikdonkere vallei van een bezeten wereld.

Daar staat de Kerk, daar ligt haar levensterrein, daar ligt ook haar arbeidsveld.

Staat ze daar werkelijk? Is dat werkelijk haar standplaats?

Er is iets in de jubelzang die in de hemelen wordt aangeheven, dat ons aan het twijfelen brengt.

"Daarom, verheugt u, gij hemelen en wie daarin wonen".

Wie zijn het, die daarin wonen? De engelen? De gezaligden? Natuurlijk die allen ook. **Maar worden ook diegenen die Jezus Christus toebehoren er niet toe gerekend, ook al bevinden ze zich nog op de aarde? Wij**

leven wel op de aarde, maar onze eigenlijke standplaats, onze rechtspositie ligt elders, wij behoren ook nu reeds tot een andere "eeuw", een andere wereld, een ander koninkrijk. En Johannes? Johannes maakt meermalen een zeer scherpe tegenstelling tussen de wereld en de gelovigen. Wij behoren niet meer tot de "wereld" in de zin zoals Johannes over haar spreekt. Het kan dus nooit zo gezegd worden, dat de Kerk alléén onder het "wee u" valt. Zij heeft minstens evenzeer deel aan het "bedrijft vreugde, gij hemelen en gij die daarin woont". Ja, dat laatste geldt ten opzichte van haar in een nog veel dieper en waarachtiger zin dan het onheilspellende "wee u".

Want ondanks alle schijn van het tegendeel moet zij naar haar diepste wezen gerekend worden tot "de hemelse gewesten." Wanneer dat zo is, dan ligt de spits van alles wat Johannes ons hier verkondigt, nog in een geheel andere richting. Dan is het allerlaatste woord van dit hoofdstuk niet de angst maar de blijdschap. Dan is er alle reden om bovenmate verheugd te zijn over de voortschrijdende overwinning, waarvan de huidige donkerheid op aarde getuigenis aflegt, want die donkerheid zou niet zó ontstellend en huiveringwekkend zijn, wanneer de Paasmorgen er niet geweest was. Als een heel zachte melodie ruist op de achtergrond van het wereldgebeuren de triomfzang van Christus. Ze mag dan al ieder moment overstemd worden door het geratel van machinegeweren en de angstkreten der vervolgdgen, ze is toch veel wezenlijker, veel reëler dan alle gedonder der kanonnen.

Wanneer Johannes ons één ding met machtige klem op het hart wil binden, dan is het dit, dat de overwinning er al is, dat alle bedreiging en verschrikking tegen die achtergrond van de overwinning moet gezien worden, en dat alleen wanneer we ze zó zien, wij er niet door verbijsterd zullen worden.

Met andere woorden: wij staan tussen dat "wee u" en dat "verheugt u" in. Wij hebben aan beide deel.

Naarmate de overweldigende blijdschap van de overwinning van onze Heere Jezus Christus ons meer tot in de uiterste schuilhoeken van ons bestaan vervult, naar die mate zullen we ons veiliger weten te midden van alle beroering en verstoring.

Hoe meer we geboeid worden door het fantastisch verschijnsel van de wilde maalstroom der geschiedenis, naar die mate worden we innerlijk krachtelozer, moedelozer, hopelozer.

Omgekeerd, naarmate we dieper en waarachtiger leven vanuit de zekerheid van het heil van Jezus Christus en van Zijn glorierijke toekomst, naar die mate kunnen we hardnekkiger weerstand bieden, totdat wij eindelijk ten enen male de overhand behouden.

Er bestaat een uiterst subtiel maar niettemin onverbreekelijk verband tussen wat de Bijbel "blijdschap in de Heere" noemt en de heilige onvervaardheid die ieder Christen in de duistere nacht van dit wereldgebeuren betaamt.

Dat betekent dus, dat wij alleen dan beschut staan in de wereldgeschiedenis, wanneer wij visie hebben op de geschiedenis achter de geschiedenis, op datgene wat in die heel andere sfeer van de hemelse gewesten heeft plaatsgevonden.

Ieder die alleen de wereldgeschiedenis zelf ziet, raakt op den duur verblind, betoverd, verward. Alleen wie begrijpt dat de geschiedenis alleen een fragment is van een veel omvangrijker gebeuren en wie weet dat in dat omvangrijke gebeuren de heerlijkheid van Christus allesbeheersend is, die maakt zich niet overmatig bezorgd en die laat zich niet opzij drukken door demonische machten.

Die heeft zijn standplaats gevonden in God en daar staat hij zeker.

Het is deze gedachte die ik de kern van het boek der Openbaring van Jezus Christus aan Johannes zou willen noemen.

Alle andere hoofdstukken werken dit gegeven uit.

Ze tonen ons in beeldrijke taal de griezelige gestalten die uit de mensenwereld oprijzen, ze vertellen ons in sombere bewoordingen van grenzeloze verwatenheid, van machtswellust, van tirannie, van rampen en oorlogen, van ontzetting en chaos.

Onverbloemd tekenen ze het benauwend perspectief van het "wee u", maar er ligt geen greintje wanhoop aan ten grondslag, er is niets in van ontwapenend défaitisme.

Ook door dit boek heen klinkt nu eens zacht en bijna onhoorbaar, dan weer aanzwellend tot een machtig accoord een jubelzang van de overwinning.

En wie die jubelzang boven alles uthoort, die behoeft inderdaad niet vervaard te wezen.

Het echoot in hem terug, het neemt al zijn denken en leven gevangen.

Die mens kan de toekomst inzien, zonder ook maar één ogenblik te sidderen.

"Nu is de zaligheid en de kracht en het Koninkrijk geworden onzes Gods, en de macht van Zijn Christus".